

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı

9 Aralık 2015 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Komisyon gündeminde yer alan uluslararası anlaşmalar tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca görüşmelerin tasarıların maddelerine geçmeden tümü üzerinde yapılmasına ilişkin karar

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, (1/304)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/307)

3.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308)*

4.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Romanya Hükûmeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/315)*

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- *Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, Dışişleri ve Millî Savunma Bakanlığı yetkilileri tarafından gelecek toplantıda Rusya, Suriye ve Irak'la olan ilişkilerimiz konusunda bilgi verilmesini temenni ettiğine ilişkin açıklaması*

9 Aralık 2015 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.09
BAŞKAN: Faruk ÖZLÜ (Düzce)
BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin ŞAHİN (Bursa)
SÖZCÜ: Murat BAYBATUR (Manisa)
KÂTİP: Metin AKGÜN (Tekirdağ)

BAŞKAN – Efendim, hoş geldiniz.

Millî Savunma Komisyonunun değerli üyeleri, ilgili kurumlarımızdan gelen değerli katılımcılar, basınımızın kıymetli mensupları; toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonun 26'ncı Dönem Birinci Yasama Yılı 3'üncü Toplantısını açıyorum. Bugünkü gündemimizde 4 uluslararası anlaşma yer almaktadır.

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Komisyon gündeminde yer alan uluslararası anlaşmalar tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca görüşmelerin tasarıların maddelerine geçmeden tümü üzerinde yapılmasına ilişkin karar

BAŞKAN - Öncelikle, gündemimizde olan anlaşmalarla ilgili olarak bir hususu ifade etmek istiyorum. Bilindiği üzere, bu konuların tümünde bizim komisyonumuz tali komisyon konumundadır. İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi çerçevesinde, bu anlaşmaların görüşmelerinin maddelerini görüşmeksizin tümü üzerinde yapılarak Komisyonumuzun görüşlerinin bu çerçevede esas komisyona bildirilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemimizin ilk sırasında yer alan kanun tasarısı, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/304).

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı, (1/304)

BAŞKAN – Tasarının tümünü görüşlerinize açıyorum.

Tasarı hakkında bilgi vermek üzere Hükümet temsilcisi olarak Albay Murat Yaman konuşacaktır.

Buyurun Sayın Yaman.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle yeni yasama döneminin şahsınızda ve diğer Komisyon üyelerimizin şahsında ülkemize ve herkese hayırlı olmasını temenni eder, sizlerle birlikte dört yıl boyunca verimli bir çalışma dönemi dilerim.

BAŞKAN – İnşallah.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, sizin de biraz önce ifade ettiğiniz gibi, Türkiye Cumhuriyeti ile diğer ülkeler arasında imzalanan askerî eğitim, teknik iş birliği anlaşmaları ve savunma sanayisi iş birliği anlaşmaları bizim Bakanlığımızın görev alanına giriyor. Bakanlığımız ve Genelkurmay Başkanlığımızın ilgili birimleri tarafından hazırlanan anlaşma metinleri Dışişleri Bakanlığımıza gönderilmekte, Dışişleri Bakanlığımızın direktifleri ve incelemeleri çerçevesinde son, nihai metin Başbakanlık üzerinden Meclis Başkanlığına sunulmaktadır. Ben kısaca bunun gelişimini bu anlamda özetlemek istedim.

Biraz sonra görüşeceğimiz anlaşmalar, özellikle Afrika ülkeleriyle ilgili olan savunma sanayisi anlaşmaları, Afrika ortaklık politikası kapsamında savunma sanayimizin Afrika pazarına açılması amacıyla akdedilmiş olan anlaşmalardır, genel olarak felsefesi budur.

Şimdi görüşmeye başladığımız Türkiye Cumhuriyeti ile Gabon Cumhuriyeti Arasındaki Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması, Gabon Cumhuriyeti Dışişleri, Frankofoni ve Bölgesel Entegrasyon Bakanı ile Millî Savunma Bakanımız Sayın İsmet Yılmaz tarafından 12 Mayıs 2015 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Söz konusu iş birliği anlaşması, iki ülke arasında savunma sanayisi iş birliği faaliyetlerinin hukuki bir temelde yürütülmesi, savunma sanayisi alanındaki ihtiyaçların ortak üretimi, savunma sanayisi ürünlerinin üretimi konusunda teknoloji transferi, ihtiyaç duyulan savunma sanayisi ürünlerinin karşılıklı tedariki, müşterek üretilen savunma sanayisi ürünlerinin üçüncü ülkelere satışı ile Türk savunma sanayisi tarafından üretilen savunma sanayisi ürünlerine pazar imkânı sağlanması amacıyla imzalanmıştır. Türkiye ile Gabon Cumhuriyeti arasında imzalanan bu anlaşmayla, Gabon Cumhuriyeti'nin ihtiyacı olan savunma sanayisi ürünlerinin atarak Türk savunma sanayisi tarafından karşılanması ve iş birliğinin her iki ülke yararına geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkanım, benim özetle anlaşma hakkında vereceğim bilgiler bunlar. Bakanlığımızın ilgili dairesinden, Savunma Sanayii Dış İlişkiler Daire Başkanlığından arkadaşlarımız burada, aynı şekilde Dışişleri Bakanlığımızın ilgili daire

başkanları buradalar; görüşmeler esnasında gündeme gelebilecek soru ve cevapları gerek ben gerekse ilgili arkadaşlar cevaplamaya hazırız.

Konuyu takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, tasarının tümü üzerinde söz almak isteyen Komisyon üyelerimiz var mı? Sorularınız var mı? Onu üyelerimize soruyorum.

Buyurun Dursun Bey.

DURŞUN ÇİÇEK (İstanbul) – Ben, özellikle bir konu üzerinde durmak istiyorum. Tabii, Türkiye zor bir coğrafyada, özellikle güneyimizde savaş var, Balkanlar, Kafkaslar arasında...

Şimdi, bu 4 cumhuriyetten de bizim teknoloji olarak, savunma sanayi olarak alacak hiçbir şeyimizin olmadığını düşünüyorum; verici olacağız. Bu, Afrika'ya açılma projesi kapsamında, daha önce bir cemaatin okullarının açıldığı ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi kapsamında böyle bir proje geliştirildiği yönünde basında haberler yer aldı. Dolayısıyla, Türk Silahlı Kuvvetlerinin dikkatini ve kaynaklarını geniş bir coğrafyaya dağıtması, çevresindeki ülkelerle olan iş birliğini, imkânlarını çevresindeki ülkelere, coğrafyaya yakın olan ülkelere vermesini olumsuz yönde etkilemeyecek mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, Sayın Vekilimizin ifade ettiği konu, bugüne kadar dış ilişkiler konusunda savunma sanayisi iş birliği anlaşması 65'e yakın ülkeyle gerçekleştirildi. Sadece Afrika değil, Avrupa'dan, Asya'dan, Amerika'dan birçok ülkeyle bu anlaşmaları biz akdetmiş durumdayız. Bu da Afrika açılımı çerçevesinde Afrika'dan bir ülkeyle yapmış olduğumuz bir anlaşma. O bölgedeki ilişkilerimiz Dışişleri Bakanlığımızın politikaları çerçevesinde daha yeni yeni geliyor. Dolayısıyla, savunma sanayisi anlamında oraya bizim katabileceğimiz birçok fayda olduğunu düşünüyoruz. Bunun da daha önce yapmış olduğumuz diğer 65 anlaşmayı ve 65 ülkeyle olan ilişkimizi herhangi bir şekilde etkilemeyeceğini değerlendiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

BİROL ERTEM (Hatay) – Şu andaki görüşüğümüz konu sadece Gabon mu yoksa diğer 4 ülke dâhil mi?

BAŞKAN – Hepsi olacak. Müteakip onlar da girer. Ruanda var, Somali var, Romanya var, olacak, evet.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, başka sorusu olan, soru sormak isteyen yok galiba.

Şimdi, bu anlaşmalar, aslında savunma sanayimizin ihracat faaliyetlerinin geliştirilmesine temel çerçeve edecek olan anlaşmalar. Bunların spesifik içerisi şu anda boş ama o ülkeyle çerçeve anlaşması yapıp o çerçeve kapsamında Türk savunma sanayisi ürünlerinin ihracatının geliştirilmesi maksadımız var. Dolayısıyla, savunma sanayimizin geliştirilmesi faaliyetlerini biz sadece Türkiye için yapmıyoruz, Türkiye'nin dost gördüğü, yakın gördüğü, siyasal, politik anlamda yakın gördüğü ülkelerin pazarlarında Türk savunma sanayisi ürünlerinin yer bulabilmesi amacıyla bu çerçeve anlaşmalarına ihtiyaç var. Ben daha önceki bürokrasideki görevimde de, bu anlaşmalar olmadığı için bazı ülkelerle savunma sanayisi alanında ticaret yapamadığımızı şahit oldum. Yani çok gelişmiş bir Batılı ülkeyle anlaşmamız olmadığı için bazı konularda iş birliği yapamadık. Dolayısıyla, buna ihracat değil de "savunma sanayisi iş birliği" diyoruz çünkü daha güzel bir söylem oluyor ve karşı tarafla da hani bir pazarlamacı, satıcı gibi değil "uluslararası iş birliği" ifadesi daha şık, daha nezaketli bir ifade oluyor. Dolayısıyla, ben bu anlaşmaların inşallah savunma sanayisi ürünlerimizin geliştirilmesine bir temel çerçeve teşkil edeceğine inanıyorum, etmesini temenni ediyorum.

Buyurun efendim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Sayın Başkanım, siz daha önce Savunma Sanayi Müsteşar Yardımcılığı da yaptığınız için bilginisizdir diye öğrenmek için soruyorum, çünkü Komisyonumuzun diğer üyelerinin millî savunmayla ilgisi sadece yedek subaylık ya da askerî hekimlik düzeyinde.

BAŞKAN – Yok. Var, var, içimizde çok kıymetli arkadaşlar var.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Bir tek Dursun Bey profesyonel olarak alakalı. Ben şunu sormak istiyorum söylediğinizden hareketle: "Savunma sanayisi iş birliği anlaşmaları bunlar." dediniz, yani ürün satmaktan daha ziyade karşılıklı savunma sanayini geliştirmek...

BAŞKAN – Şimdi, "pazarlama" deyince biraz karşı da şey alıyor. Bakın şunu ifade edeyim: En geri kalmış ülke bile "Gelip benim ülkemde mal satın." demiyor, "İş birliği yapalım, ben de burada bir şeyler üreteyim." diyor.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yok, ben de tam onu soracağım. Yani bu anlaşmalar eğer... Türkiye'de tabii savunma sanayisi ne kadar gelişmiştir bilmiyorum ama özellikle Kıbrıs Harekâtı'ndan sonra...

BAŞKAN – Gelişme aşamasında, iyiye gidiyor, evet.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – ...kendi savunma sanayimizi kurma yolunda aşığı yukarı kırk yıldır çok önemli mesafe alındığını biliyorum.

BAŞKAN – Doğru efendim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Bu anlamda, Gabon gibi, Somali gibi, Ruanda gibi bize göre daha az gelişmiş ülkelerle bu anlaşmaları yaparken, acaba Savunma Sanayi Müsteşarlığımızın bu yolda bir öngörüsü var mı? Yani orada, atıyorum, işte, "Şu alanda bir üretim iş birliği yapabiliriz." veya "Orada şöyle bir fabrika açabiliriz." gibi bir şey var mı? Yoksa, sizin az önce söylediğiniz gibi içi boş bir anlaşma imzalıyoruz, istim arkadan mı gelecek?

BAŞKAN – Efendim, “içi boş” demek doğru olmaz da, şöyle: Savunma Sanayi Müsteşarlığında Uluslararası İşbirliği Dairesi Başkanlığı vardır, tek görevi Türk savunma sanayisi ürünlerinin uluslararası piyasalarda, ortamlarda tanıtılması, pazarlanması; bir ihracat imkânı, bir pazar oluşturulmasıdır. Benzer şekilde, işin politik tarafını, yani askerî-politik tarafını da yürüten Millî Savunma Bakanlığında Savunma Sanayi Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı vardır. Şimdi, iki daire, birisi teknik, yani bizim Savunma Sanayi Müsteşarlığı daha teknik, ürün bazında çalışır; telsiz mi satarız, zırhlı araç mı satarız ya da... Yani ürünleri konuşur, Savunma Bakanlığındaki Daire Başkanlığımız da işin askerî-politik tarafını konuşur ve bunu Genelkurmay Başkanlığı ve Dışişleri Bakanlığıyla koordine ederek yapar, tek başına yapmaz. Dolayısıyla, şimdi bu anlaşma bir çerçeve anlaşması, niyet beyanı; iki ülkenin “Evet, biz iş birliği yapalım...”

Şimdi, bakın, yani sadece silah sistemlerini kastetmiyoruz, bu ülkelerde çok şeye ihtiyaç var. ASELSAN telsiz üretir, çok iyi bir telsiz üreticisidir. Bakın, ASELSAN’ın ürettiği yazılım tabanlı telsizi üreten dünyada 2-3 ülke var, birisi ASELSAN’dır. Yani dolayısıyla, bizim savunma sanayisini geliştirme faaliyetlerimiz uluslararası boyutu olan bir faaliyet, yani sadece kendi iç pazarımız için bunu yapmıyoruz, bu askerî-politik çerçeveyi kuran bir sözleşme bu.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben zaten bilgilenmek için sordum yani...

BAŞKAN – Evet efendim, ben de bildiklerimi anlatmaya çalışıyorum.

Dolayısıyla, bunun içini dolduracak olan bizim şirketlerimizdir, ASELSAN’dır, TAI’dır, ROKETSAN’dır, Makine Kimyadır.

Bir de, bu savunma sanayisi ürünleri ihracatı devlet desteği olmadan olmuyor. Yani devletin mutlaka desteği gerekiyor çünkü karşıda alıcı taraf devlet, serbest piyasa değil. İki ülke arasında en üst düzeyde siyasi ilişkiler iyi olmazsa, pozitif olmazsa, o ülkeye gidip bizim şirketlerimizin ASELSAN’ın TAI’nin mal satması mümkün değil. O yüzden...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Başkanım bir bakıma “idari ve bürokratik ön açma” diyebilir miyiz?

BAŞKAN – Tabii, tabii.

Mesela randevuları biz alırdık geçmişte, yani Müsteşarlık olarak, Bakanlık olarak randevu alırız, bizim ASELSAN, TAI gider, görüşür. Şimdi, bir şirkete bıraktığınız an, devlet desteği olmadan bu işler zayıf kalıyor, olmuyor. O yüzden, bu anlaşmalar çerçeve anlaşmalar, destek anlaşmaları, önünü açacak olan anlaşmalar. Şu anda biz önünü açıyoruz ve tabii ki, şirketlerimizin ciddi faaliyetleri var. Her şirketin bünyesinde pazarlama, satış, uluslararası iş birliği -adı şirkete göre değişiyor- faaliyetleri var, yürüyor ve işte, mesela Hindistan’la da görüşmelerimiz var. Pakistan’la, Hindistan’la, doğudan batıya dünyanın her tarafında nerede bir ihale varsa bizim şirketlerimiz oradalar ASELSAN’ıyla, TAI’siyle, ROKETSAN’ıyla ve son dönemlerde ciddi de bir şey kazandık. Bakın, bizim yaklaşık 1,9 milyar dolardır savunma ve havacılık ürünleri ihracatımız. 2 milyar dolara yakın, az bir şey değil, bayağı bir rakamdır. O yüzden, bu anlaşma çerçeve anlaşmadır, zaten biz tali komisyonuz, hem bilgileniyoruz hem destekliyoruz.

Buyurun Hüseyin Bey.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlar; bilgim dâhilinde olan bir iki hususu arz etmek isterim huzurunuzda.

Şimdi, bir kere bilinmesi lazımdır ki, Türkiye’nin Avrupa’yla ilişkileri açık, kesin, net, devlet katlarında uzun mesailer sonucu çalışarak oluşturulmuş bir devlet politikasıdır, fevkalade bir stratejik temel üzerine de oturtulmuştur. Sebep şudur...

DURSUN ÇİÇEK (İstanbul) – Afrika değil mi?

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Afrika.

DURSUN ÇİÇEK (İstanbul) – “Avrupa” dediniz de.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – “Avrupa” mı dedim? Özur dilerim, Afrika tabii ki.

Şimdi, bugün Afrika’da bir rekabet başlamıştır, özellikle 3 ülke rekabet etmektedir: Türkiye, Çin ve Brezilya. Bu 3 ülke, Afrika’da ekonomik, siyasi, askerî -bu savunma sanayisi hususlarını da kapsayan- çok esaslı bir rekabetin içindedirler. Avrupa da son dönemlerde, son yıllarda bu rekabete dâhil olmaya çalışmaktadır İngiltere ve Fransa fakat bu rekabette Türkiye bir adım öne geçmiştir, savunma sanayisi ilişkilerini de kapsayan pek çok ilişki, çok boyutlu bir ilişki sürdürmektedir. Çünkü, Türkiye oraya sömürge zihniyetiyle, düşüncesiyle, anlayışıyla gitmediğini gayet rahat ifade edebilmektedir ve sicili temiz bir ülkedir. Mesela, Çin gelip yönetmiyor, satın alıyor açıkçası yani orada... Avrupalıların zaten sicili bozuk. O yüzden, mesela 2002 yılında 1 milyar 200 milyon dolar olan ticaret hacmi bugün 21 milyar dolara çıkmıştır, Türkiye ile Afrika arasındaki ticaret hacmi 21 milyar dolardır. Bir başka husus, Türkiye’nin bu meseleye çok sağlam bir şekilde baktığını gösteren... Bilmiyorum, hatırlıyorsunuzdur, 2009 yılında İstanbul’da Afrika Ülkeleri Zirvesi düzenlendi Türkiye’nin öncülüğünde ve orada Türk-Afrika ilişkileri çok boyutlu olarak ve birçok ülkeyle belirli bir zemine oturtuldu. Bu çalışmaların akabinde de Afrika Ülkeleri İş Birliği Örgütünde Türkiye’ye “gözetimci üye” sıfatı verildi. Bu hususları arz etmek istedim.

Türkiye’nin avantajı şu: Türkiye, hem savunma sanayisi ilişkileri hem diğer ekonomik ilişkiler hem kuvvetli bir kamu diplomasisi yürütmektedir Afrika’yla, muazzam bir yardım konsepti oluşturmuştur. Sizin de bildiğiniz gibi, dünyada en çok insani yardım yapan 3 ülkeden biridir, millî gelirine göre de 1’inci sıradadır. Afrika’yla ilişkilerimizin genel çerçevesi budur.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Efendim, başka söz almak isteyen var mı bu konuyla ilgili?

Ben bir açıklama yapmak istiyorum bu vesileyle. Şimdi, dünyadaki savunma harcamaları azalma eğiliminde, yani savunma harcamaları artmıyor, azalma eğiliminde. Tabii, şimdi, dünyada en fazla savunma harcaması yapan ülke Amerika Birleşik Devletleri. Bir ara yüzde 49'lara kadar yükselmişti, yani dünya toplam savunma harcamalarının yüzde 49'una kadarını Amerika'nın yaptığı dönemler olmuştu. Bu şimdi azalma eğiliminde. Şöyle bir yaklaşım var dünya savunma harcamalarında: Türkiye'den Batı'ya gittiğimizde, yani Avrupa ve Amerika'ya, Batı'ya gittiğimizde savunma harcamaları azalıyor; Türkiye'den Doğu'ya gittiğimizde artıyor. Şimdi, toplamı topladığınızda yine azalma eğilimi var. Bu şöyle bir sonucu doğuruyor: Şimdi, gelişmiş ülkelerin devletleri savunma harcamalarını kısıtları için o ülkelerdeki şirketlerin, savunma şirketlerinin savunma pazarı daralıyor ve bu ülkeler ve bu şirketler, büyük şirketler -işte Northrop gibi, Lockheed gibi, Sikorsky gibi veya Airbus gibi, Airbus Military gibi- tabii kendi ülkeleri dışındaki pazarlara yöneliyor, işte Hindistan gibi, Türkiye gibi, Kore gibi fakat orada da sıkıntı var, bu ülkeler de kendisi yapmak istiyor, Hindistan'ın da kendisi savunma sistemleri üretmek istiyor, Türkiye'nin kendisi yapmak istiyor, Kore yapmak istiyor. Dolayısıyla, dünya savunma pazarında ciddi bir rekabet var. Gelişmiş ülkelerin endüstrileri kendi ülkelerindeki pazarın daralmasından dolayı başka ülkelerde pazar ararken, gelişmekte olan ülkelerin de kendileri yapma eğiliminde oldukları için ciddi bir şey var. Dolayısıyla, Afrika gibi ülkeler savunma pazarları açısından uygun ülkeler, yani Türkiye'nin... Mesela, Batı'ya mal satmamız biraz zor ama bu ülkelere mal satmamız daha kolay, rekabet açısından daha uygun diye değerlendirmek isterim.

Dursun Bey, buyurun efendim.

DURDUN ÇİÇEK (İstanbul) - Başkanım, burada şimdi başlangıçtaki soruda da vurguladığım şu: Silahlı Kuvvetlerin, Türkiye'nin, bu ülkelerin silahlı kuvvetlerine başta eğitim olmak üzere bu anlaşma kapsamındaki mali boyutun yüzde 70'i, 80'i bizim yardımlarımızı içeriyor. Şimdi, yardım edeceğimiz ülkeler çoğaldıkça da coğrafya olarak bize daha yakın olan, bize daha fazla katkısı olan ülkelere ayıracağımız kaynakları bu ülkelere dağıtıyoruz. Burada üzerinde durduğumuz konu bu. Eğer dünyanın her tarafına, 10 ülke yerine 100 ülkeye yardım edersek, kaynaklarımız sınırlı, diğer ülkeleri, önemli ülkeleri ihmal etmiş olacağız.

BAŞKAN – Dursun Bey, şöyle: Mesela geçmişte bize de yapılan hibe ve yardımlar oldu. Şimdi, Silahlı Kuvvetler elindeki ürün neyse ona alıyor. Yani baştan yardım ettiğiniz malı bilahare satma durumunuz daha kolay oluyor, yani elindeki ürünle bir kullanım alışkanlığı, bir tanışma oluyor. Yani, bu yardımlar altında ileriki dönemde ihracatın geliştirilmesinin de kapısını açabilir, açar diye düşünüyorum. Ondan bence endişe etmememiz gerekir ama "Hangi coğrafyada, nereye yapma?" artık o Dışişlerimizin politik... Yani askerî olmaktan daha çok politik bir konu arz ediyor.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Başkanım, zaten herhâlde bu anlaşma bir çerçeve anlaşması.

BAŞKAN – Tabii, çerçeve anlaşması.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Onun için de "Şu ülkeye şu silah sistemini, bu ülkeye bu silah sistemini satacağız." diye bir şey yok.

BAŞKAN – Evet, biz onu demiyoruz tabii.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Biz zaten tali komisyonuz.

BAŞKAN – Evet, doğrudur efendim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Anladığım kadarıyla Dışişleri Komisyonu bu çerçeve anlaşmanın Millî Savunma Komisyonu açısından...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – İçeriği boş olduğu için biz biraz şey yapıyoruz belki... İçeriği de boş yani.

BAŞKAN – Ama genelde boş oluyor efendim, yani böyle olması lazım çünkü biz silah satıcı değiliz, uzman değiliz yani içinin boş olması...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Yani Hüseyin Bey farklı bir mecrada açıklamalarda bulundu. Gerçekten insani yardım olarak, coğrafya olarak geçmişte birtakım kadim dostluklarımızdan hareketle hakikaten yardım eden bir ülkeyiz. Bundan da utanılacak bir şey yok.

BAŞKAN – "Veren el alan elden üstündür." derler. O yüzden, yardım ediyorsak ne güzel.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Fakat bu çerçeve anlaşması bunun çok çok dışında bir olay. Dışişleri Bakanlığı ya da Savunma Bakanlığı sanıyorum bu konuda gerekli somut şeyleri koyacak ki... Bizde somut bir şey olmadığı için "Satacak mıyız? Neyi satacağız, neyi ihraç edeceğiz? Bu, ihracatın önayağı mı, nedir?" onu pek fazla kestiremiyoruz.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Efendim, ihracat rakamlarına baktığımız zaman, on sene önce 1 milyar 200 milyon, bugün 21 küsur milyar dolar. Bu rakamlar bu anlaşmaların millî çıkar eksenine oturduğunu da gösteriyor esas itibarıyla.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Başkanım, bir şey sorabilir miyim ben?

Biraz önce, dün de birtakım şeyleri konuşmuşuk. "Batıya doğru gittikçe savunma harcamaları azalıyor." gibi bir söylemde bulundunuz. Doğuda artıyor.

BAŞKAN – Azalıyor efendim, evet.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Ama akşam aldığımız rakamlar bunun tam tersini söylemişti. "400 küsur milyar dolarla Amerika en büyük bütçe." demiştiniz, Avrupa biraz ona yakın ve biz çok gerideyiz 9-11 milyar dolarlık bir çerçeveye sıkıştık.

BAŞKAN – Şöyle efendim: Amerika Dünya savunma harcamalarının, toplam harcamalarının bundan beş altı sene önce, on sene önce yüzde 49'lar kadarını yaparken... Şu anda azalıyor, yüzde 39'larda, yüzde 40'ın altına indi. Yani dünyanın batısındaki ülkeler son on yılda savunma harcamalarını çok azalttılar, azaltıyorlar.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Yani aktif sahada harcama gibi mi? Kullanımı kastediyor muyuz? Yoksa, ayrılan bütçe, satılanlar, üretilenler, bunların hepsi bütçenin içinde olan şeyler.

BAŞKAN – Savunma harcamasının içerisinde hepsi var. Silah sistemleri var, askerin yediği, içtiği, giydiği var, tamamı var savunma harcamasının içerisinde.

Efendim, başka bir soru yoksa bunu oylayalım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/307)*

BAŞKAN - Şimdi, gündemimizin 2'nci sırasında yer alan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/307)'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Tasarının tümünü görüşlerinize açıyorum.

Tasarı hakkında bilgi vermek üzere Hükümet Temsilcisi olarak Albay Murat Yaman...

Buyurun Sayın Yaman.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, Somali'yle imzalanan savunma sanayisi iş birliği anlaşması da, biraz önce tartıştığımız anlaşmanın aşığı yukarı tıpatıp aynısı.

Ben bir ek bilgi olarak şunu ifade edeyim: Yapılmış olan bu anlaşmalar “hukuki çerçeve anlaşması” dediğimiz birer çerçeve anlaşması. Dolayısıyla bu ülkelerle kurulacak olan savunma sanayisi alanındaki iş birliklerine bir altyapı ve zemin oluşturuyor. Daha sonra bu anlaşmalar sizlerin oylarıyla ve Genel Kurulumuzun oyuyla onaylandığı takdirde komisyonlar oluşturulacak ilgili ülkelerle beraber. Bu komisyonlarda Genelkurmay Başkanlığı, Savunma Sanayii Müsteşarlığı ve Bakanlığımız temsilcileri ile gerektiğinde özel sektör ve kamudan bu faaliyetleri yürüten temsilciler bulunuyor. İlgili ülkelere gidiliyor, komisyonlarda karşılıklı olarak fikir alışverişinde bulunuluyor. “Sizde ne var? Bizde ne var? Beraber, ortak hangi projeleri yapabiliriz, üretebiliriz?” Ondan sonra ortaya çıkıyor yapılacak iş birliği alanları. Şu anda yaptığımız tamamıyla bunların hukuki altyapısını oluşturan çerçeve anlaşmalar efendim.

Dolayısıyla, biraz önce beyan ettiğim açıklamalarıma Somali açısından da ilave edeceğim bir husus yok. Anlaşmayı takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Somali'yle ilgili savunma sanayisi iş birliği anlaşması üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı?

Buyurun efendim.

BİROL ERTEM (Hatay) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Biraz önce Gabon'u oylamıştık. Gabon'la ilgili herhangi bir tespitimiz olmamıştı ama Somali'yle ilgili, İnsan Hakları Örgütünden aldığım bilgiler neticesinde ve yaptığım araştırmalar neticesinde olayın insani boyutuyla ilgili birkaç şey paylaşmak istedim sizlerle.

Somali'de devlet güçleriyle İslami grup El Şebab arasındaki çatışmalar nedeniyle sivillerin öldürülmesi, yaralanması, evlerini terk etmek zorunda kalmaları gözlenen olaylar. Yardım kuruluşlarına getirilen yasaklamalar nedeniyle ciddi insani krizler oluşmuş bulunuyor. Somali Hükümeti kendi kontrolündeki bölgelerde güvenliği sağlama ve vatandaşlık haklarını karşılama konusunda başarısız. Hükümet güçleri, Afrika Birliği askerleri ve sivil milislerin yaptığı saldırılar, ırza geçmeler ve nedensiz tutuklamalar ve hapsedmeler sürekli olarak rapor ediliyor.

Ben sadece insani boyutundan bahsetmek isterim. Yani, biz şu anda iç çatışma ve iç karışıklık olan bir ülkeye ve kendi vatandaşına ve kendi halkına kontrolsüz güç uygulayan bir ülkeye askerî konuda bir anlaşma yapıp, askerî konuda silah üretmesini sağlar isek uluslararası alanda sıkıntı yaşayacağımızı düşünüyorum.

Artı, ben Afrika ülkelerinin dışında Somali'yle ilgili herhangi bir silah anlaşması yapan bir ülke de bulamadım, herhangi bir Avrupa ülkesi veya Afrika dışındaki herhangi bir ülke bulamadım. Yani bu konuyla ilgili sizlerin ve arkadaşların görüşlerini almak isterim.

Yani beni ilgilendiren boyutu burada insani boyutu. Yani biz eğer bu tarz olaylarla karşı karşıya geldiğimizde... Zaten üzerimize yapıştırılmak istenen bir Ermeni soykırımı sıkıntısıyla karşı karşıyayız. Yani biraz daha dikkatli olmamız gerektiğini düşünüyorum. Sizlerin ve arkadaşların görüşlerini almak isterim bu konuyla ilgili.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz. Sağ olun.

Hükümet tarafından bu konuda bir açıklama olacak mı?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, biz bu anlaşmaların akdedilmesinden sonra ve Meclis onayının alınmasından sonra şu anda uluslararası olarak meşru görülen hükümetle irtibat hâlindeyiz. Dolayısıyla, oradaki iç çatışma çerçevesindeki diğer gruplarla bir irtibat söz konusu değil, birincisi.

İkincisi: Biraz önce de ifade ettiğim gibi, bunlar bir çerçeve anlaşma. İçerikleri daha sonra Genelkurmay Başkanlığımız, Millî Savunma Bakanlığımız ve özellikle Dışışleri Bakanlığımızca yapılan toplantılarla dolduruluyor. Sayın Vekilimizin ifade ettiği durumların söz konusu olması durumunda, zaten biraz önce bahsettiğim komisyonlar hiçbir şekilde oluşturulmaz, hiçbir şekilde bu ülkeyle irtibata geçilmez. Yani tamamıyla o dönemki politik konjonktür, Dışışlerindeki bizim dış politikamız çerçevesinde yapılabilir veya yapılmayabilir. Şu anda yaptığımız tamamen bir çerçeve anlaşma. İçeriği, dediğim gibi daha sonra oluşturulacak komisyonlarla dış politikamız çerçevesinde belirlenecek Sayın Vekilim. Yani öyle bir endişe bizde yok. Eğer öyle bir endişeniz var ise, o endişe zaten Dışışleri Bakanlığımızda da olduğu anda herhangi bir komisyon oluşturulup, herhangi bir ilişkiye geçilmiyor ilgili ülkeyle.

BİROL ERTEM (Hatay) – Yani ben şunu da belirtmek isterim: Yıllardır insan hakları ihlalleri sebebiyle biz ABD’den satın aldığımız silahları ABD’nin bize teslim etmediğini de bildiğim için acaba böyle bir sıkıntı yaşar mıyız veya öyle bir durumla karşı karşıya gelebilir miyiz diye...

BAŞKAN – Ben o konuda birkaç şey söylemek istiyorum.

Şimdi, bu savunma sanayisi ürünleri ya da askerî malzeme ihracatı izne tabidir, her ülke açısından böyledir. Yani Amerika bize satarken de izne tabi, Amerikan Hükümetinin iznine tabi, biz Türkiye olarak bir ülkeye satarken bizim Savunma Bakanlığının iznine tabi.

Dolayısıyla, şimdi, şu anda çerçeve anlaşmayı görüşüyoruz, ürün bazına girdiğimizde, ürün bazında tek tek, hangi kalemin satışı söz konusuysa o kalemler için tek tek satıcı şirket ASELSAN, TAI, ROKETSAN, her kim olursa, Savunma Bakanlığımızdan, askerî makamlardan izin almak durumundadır. Yani bu anlaşma var diye eline çantayı alıp Ruanda’ya mal satamaz; bu, bütün dünyada böyledir. Mesela Hindistan’da ciddi bir pazar var, büyük bir Pazar, dünyanın en büyük savunma sistemleri ithalatı yapan ülkesi Hindistan’dır. Şimdi, Hindistan bu şekilde, büyük bir pazar var, bu büyük pazar bizim şirketlerimizin dikkatini çekiyor, yani o pazarda olmak istiyor fakat Pakistan var. Şimdi, Hindistan’a mal sattığınız zaman Pakistan’la çok eskiden gelen dostluğumuza, kardeşliğimize halel gelip gelmemesi söz konusu. Mesela bunlar da hep Dışışleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Genelkurmay koordineli çalışırlar ve o ülkeye izin verip vermemeye kalem kalem malzeme bazında karar verirler.

Ben bir anekdotla bu konuşmayı bitirmek istiyorum. Hindistan’a gitmiştik, savunma sanayi fuarı vardı, ASELSAN’la beraber gitmişim. ASELSAN’daki arkadaşlar dediler ki: “Bu Hindistan’ın o kadar çok sayıda telsiz ihtiyacı var ki.” 100 bin adetten bahsediyorlar. “Bizim Türkiye’de sattığımız, bin, 2 bin, 3 bin, 5 bin neyse... Ben 100 bin adet telsiz için buraya fabrika kurarım.” diyor. Yani rakamlar büyük. Tabii, bunu -o zaman Başbakan Dışışleri Bakanıydı- Dışışleri Bakanıyla, Dışışleri Başkanlığıyla konuştuk. Mesela Dışışleri Bakanlığımızdan görüşmeler öncesinde bize gelen, Yeni Delhi’den bize gelen görüş: Patlayıcı ya da silah değilse, tabanca ve üstü -füze neyse- değilse, telsiz gibi, araç gibi satılabilir şekildeydi. Yani Pakistan’ı darıltmadan, küstürmeden... Bir pazar var, ekonomik bir şeyi var, şirketlerimizin buna ihtiyacı var. Dolayısıyla, Sayın Milletvekilim bunlar tek tek görüşülüyor, her ülkeyle bire bir görüşülüyor ve buna tek başına bir karar vermiyor, Dışışleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı ve Genelkurmayla müştereken bu karar veriliyor. O konuda çok büyük bir endişeniz olmaması gerektiğini düşünüyorum efendim.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Efendim, Sayın Milletvekilimizin insan hakları konusunda ifade ettiği kaygı son derece doğru, haklı bir kaygıdır, kendi içinde, sorunun kendi mantığı içinde ancak izin verirseniz şu izahatı yapmayı bir görev addediyorum: Şimdi, Somali, yeni kurulan bir ülke, yani devlet otoritesi ve devlet teşkilatı yeniden kuruluyor oraya. Dümdüz olmuş çünkü ve çok tehlikeli, dünyanın en radikal örgütleri türemişler ve bu örgütler bildiğimiz türden örgütler değil. Yani bir süre önceye kadar devlet otoritesini paylaşmış örgütler, El Şebab, Boko Haram gibi örgütler, devlet otoritesinden sonra ayrılmışlar ve dünyanın en tehlikeli örgütleri haline gelmişler. Şimdi, Türkiye, orada bir devlet teşkilatının oluşması için kendi devlet bilgisini paylaşıyor, yani yardımcı oluyor bu konuda, oradaki meşru otoriteyi tabii ki destekliyor. Bunun yanı sıra Türkiye muazzam bir insani yardım yapıyor. Tam rakamda yanlılabiririm, yanılıyorsam özür dilerim ama 300’e yakın kuyu, su kuyusu -orada çok değerli bir şey bu- 10’a yakın hastane...

BAŞKAN – Hastane yapıyoruz evet.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Devletin başka müesseselerini orada inşa etmeye çalışıyor, Türkiye yapıyor bunu. Ama bir hastaneyi, bir su kuyusunu, bir devlet müessesesini korumanız için... Bir de bunların korunması lazım. Korkunç, vahşi bir örgütlenme var orada yani terörist örgütlenme var. Bunların korunması için de resmî otoritenin elinin güçlü olması lazım, bir silahlı kuvvetleri olması lazım, güvenlik güçlerinin silah tertibatının olması lazım. Buradaki ilişkinin mantığı sanırım böyle bir şey çünkü çok açık bu, yani bunu dünyada herkes biliyor, hatta Avrupa Birliği de rahatsız bu işten, onu da söyleyeyim. “Niye Somali’yle bu kadar uğraşıyorsunuz?” diyorlar Türkiye’ye ama Türkiye’nin bir devlet politikasıdır. Orada devletin yeniden inşa edilmesine yardımcı oluyor Türkiye. Dolayısıyla da savunma sanayi iş birliği bir bakıma orada insan haklarını korumanın, insani yardımların, oradaki vatandaşların, Somalilerin serbestçe kullanılmasına imkân verecek bir şekilde korunmasının da yolu olarak düşünülüyor sanıyorum, yani böyle bir mantığı olmalı diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Efendim, başka söz almak isteyen var mı? Yoksa oylama...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Şimdi, Birol Bey'in söylediğinden, Hüseyin Bey'in de yanıtından hareketle herhâlde bir devletin dış politikası tabii ki bölgelere göre, ülkelere göre değişiklikler arz edebilir. Birol Bey'in söylediğini ben de çok haklı buluyorum. Yani insan hakları anlamında Somali'yle bu anlamdaki bir ilişki şimdi tercih edilmeli mi, edilmemeli mi, herhâlde Millî Savunma Komisyonunun da görevinin bu olması gerekir. Yani dış politika açısından Dışişleri Bakanlığı... Zaten biz tali komisyon olduğumuza göre... Ama burada bir çelişki yok mu? Yani Hüseyin Bey'in izahından hareketle biz Somali'de meşru devlet otoritesinin kurulması için destek oluyoruz, bu tarafta da Suriye'de meşru devlet otoritesine karşı eylemlerde olan ve dünyanın bildiği selefî cihadi örgütlerle adımız bir arada anılıyor. Burada da böyle bir anlaşmada Türkiye'nin dış politika imajı açısından, dış dünyadaki imajı açısından bir sıkıntı doğar mı? Herhâlde Birol Bey'in asıl temas etmek istediği buydu yoksa gayet tabii ki bu bir çerçeve anlaşması. Hemen yarın götürülüp de oraya kamyon kamyon silah götürülecek değil filan ama şimdi Türkiye'nin özellikle Suriye'deki iktidar karşıtı selefî cihadi örgütlerle adının birlikte anıldığı ve onlara şu kadar, bu kadar silah yardımı yapıldığı konusunda her ne kadar Hükümetimizin kabul etmediği konuşulan laflar varken şimdi bir de Somali'yle böyle bir ilişkinin kurulması zamanlama açısından doğru mudur, herhâlde buna daha çok temas etmek istedi. Yani Hüseyin izahatını gayet tabii anlıyorum. Yani Afrika'yla on yıl önce 1,2 milyar dolarlık ticaret hacminin şimdi 20 milyar dolarlarla ifade edilmesi de çok olumlu bir şey. Ama burada herhâlde ülkenin dış dünyadaki görüntü ve imajı açısından insan hakları bağlamında Boko Haram gibi, El Şebab gibi, az önce tamamen katıldığım bir biçimde, Sayın Kocabıyık'ın söylediği dünyanın tanıdığı en vahşi örgütlerin cirit attığı bir ortamda; aynı biçimde Suriye'de de öldürdüğü Müslüman kardeşinin göğsünü açıp kalbini kameraların karşısında yiyen veya kameraların karşısında adam boğazlayan birtakım örgütlerle adı birlikte anılması ne kadar sakıncalıdır, bu anlamda acaba bu zamanlama doğru mudur, herhâlde onu özellikle Bakanlık adına gelen bürokrat arkadaşlarımızdan duymakta fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buna cevap verdikten sonra olabilir mi Erkan Bey?

ERKAN HABERAL (Ankara) – Olur tabii.

BAŞKAN – Kusura bakmayın.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, endişeleri gidermek açısından şunu ifade etmek isterim: Somali'yle ilk defa bir askerî anlaşma yapmıyoruz. 2010 yılında askerî-mali iş birliği anlaşmamız var, hâlen yürürlükte, yine 2010 yılında imzalanan ve yürürlükte olan askerî eğitim iş birliği anlaşmamız var. Dolayısıyla, Somali'yle olan askerî ilişkilerimiz eskiye dayanıyor. İlk defa Somali Silahlı Kuvvetleriyle veya Savunma Bakanlığıyla bir iş birliği hâline girmiş değiliz. Bugüne kadar da yapmış olduğumuz bu anlaşmalar çerçevesinde gerek uluslararası camiadan gerekse iç camiadan herhangi bir tepki görmedik, hiçbir sıkıntı yaşamadan meşru Hükümetle bunu sürdürüyoruz.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Örneğin, Suriye'yle böyle anlaşmalarımız var mıydı 2010'da, 2011'de?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Şu anda elimde bir veri yok bununla ilgili Somali'yi görüştüğümüz için, efendim bir şey diyemeyeceğim, size daha sonra inceleyip arz ederim.

BAŞKAN - Dışişlerinin bu konuda bir yorumu olacak mı?

Buyurun efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Vekillerimizin burada dile getirdiği hususlar kendi içerisinde son derece haklı, kaygıları da paylaşıyoruz.

Yalnız, Albayımızın da söylediği gibi Somali'yle askerî anlamda ilişkilerimiz yeni değil. Öte yandan, 2011 yılından beri Somali'de bir devlet inşası süreci söz konusu. Ülkede kalıcı barış ve istikrarın sağlanması sadece ülke için değil, sadece Afrika Boynuzu için değil, sadece kıta için değil, aynı zamanda tüm dünya için önemli. Keza, oradaki devlet otoritesinin bulunmaması, ülkede güvenliğin ve istikrarın sağlanmamış olması nedeniyle çok büyük bir otorite boşluğu yaşanıyor ve bu da tabii ki aşırı örgütlerin ülkede cirit atmasına neden oluyor. Bu da sadece, dediğim gibi, bölge için değil, bizim için de aynı zamanda tehdit oluşturuyor.

Diğer taraftan, uluslararası toplum da bu kaygıları bizimle birlikte paylaşıyor. Şu anda uluslararası toplumun Somali'de devletin inşası yönündeki faaliyetleri devam ediyor. Bizim de şu anda Somali'de yürüttüğümüz faaliyetler uluslararası toplumla birlikte yürüttüğümüz faaliyetler, yani ikili düzeyde yürüttüğümüz faaliyetler uluslararası toplumun tepki gösterdiği şeyler değil, sadece takdir topladığı hususlar. Somali'de özellikle iktidarın ve güvenliğin sağlanmasının en önemli unsurunu aslında Somali askerî kuvvetlerinin, asgari gücünün oluşturulması, yani orada bir güvenlik kuvvetinin oluşturulması teşkil ediyor. Biz bu bağlamda, uluslararası toplumla birlikte Somali ordusunun ve Somali polis güçlerinin yeniden yapılandırılması sürecine destek veriyoruz. Bu bağlamda oluşturulmuş bir çalışma gurubuna da diğer gruplar meyanında Amerika'yla birlikte başkanlık ediyoruz. Yani uluslararası toplumla birlikte sürdürülen bir süreç var Somali'de “Somali için yeni düzen” diye bir süreç bu. Bu sürecin bir parçasıyız. Birleşmiş Milletler ve bütün diğer uluslararası

örgütlerle birlikte bu süreci devam ettiriyoruz. Dolayısıyla, askerî anlamda biz Somali'ye şimdiye kadar askerî yapılanmanın sağlanması anlamında zaten desteğimizi veriyorduk. Bundan sonra da vermeye bu bağlamda devam etmeyi öngörüyoruz.

Biraz önce vekilimizin de söylediği gibi, haklı olarak, bir devlet otoritesi olmadan ülkede Afrika Birliğinin ya da Birleşmiş Milletlerin oluşturduğu barış güçleriyle kalıcı bir barış ve istikrarın sağlanmasını beklemek doğru değil. Bu bağlamda da Somali askerî güçlerinin ve polis makamlarının oluşturulması önemli. Yani sürdürülebilir bir devlet yapısı oluşturulması gerekiyor. Biz de bu anlamda Somali'deki faaliyetlerimizi sürdürüyoruz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Erkan Bey, buyurun...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Başkanım, ben bir şey anlamadım. Yani, şimdi, Sayın Başkan, Somali'de Türkiye Cumhuriyeti devleti "uluslararası toplum" dediği de herhâlde Amerika Birleşik Devletleri oluyor onunla beraber bir meşru otorite oluşturmaya çalışıyor. Aynı Türkiye'ye Suriye'de de meşru otoritesi yok etmeye... Nasıl bir iş bu? Yani, biraz açıklar mısınız ben tam anlamadım yani.

BAŞKAN – Şey yapalım...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Suriye'de meşru otorite Esad yönetimi değil efendim. ...

BAŞKAN – Somali'yi konuşuyoruz Sayın Milletvekilim...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Dünyanın, efendim, Birleşmiş Milletleri tanıdığı...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Avrupa Birliği meşru otorite olarak kabul etmiyor Esad'ı.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Hüseyin Bey, Avrupa Birliğinin neyi kabul ettiği önemli değil, Birleşmiş Milletlerde şu anda temsil edilen...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Size göre meşru otorite o, dünyaya göre meşru otorite değil.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yahu, neyse, burada şimdi Suriye'yi tartışmıyorum ben başka bir şey söylüyorum.

BAŞKAN – Evet, Suriye'yi tartışmıyoruz doğru.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Uluslararası toplumla beraber Somali'de meşru otorite oluşturmaya çalıştıklarını söylüyor hanımefendi. Ben de diyorum meşru otoriteyi Türkiye uluslararası toplumla birlikte orada oluşturmaya çalışıyor. Ama dört yıl önce ortada bile olmayan birtakım -Hüseyin Beyin tabiriyle- dünyanın tanıdığı en vahşi terör örgütleri de ortamda cirit atıyor Boko Haram'ı, El Şebab'ı bilmem neşi, Orta Doğu'da da aynı şekilde. Hani bu anlamda Türkiye'nin uluslararası toplumla beraber Somali'de "devlet inşası" diyelim sizin tabirinizle ne kadar ayağı yere basan bir şey ve bu ortamda, bu çerçeve anlaşma buna ne kadar hizmet edecek? Yani tam anlayamadım için sordum ben eleştiri anlamında değil söylediğinizi.

BAŞKAN – Buna ben cevap verebilir miyim Sayın Milletvekilim?

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Tabii, buyurun.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle: Gerçekten bu örgütler -işte Boko Haram'dı, El Şebab'tı- gerçekten en eli kanlı örgütler, IŞİD, PKK hepsi en eli kanlı, en tehlikeli örgütler. Şimdi, biz, Somali'ye devlet inşasında yardımcı olmazsak bu örgütlerin önünü açmış oluruz, bu örgütlere meydanı bırakmış oluruz. O yüzden, bu örgütlerle mücadele etmek üzere kendi askerimizi oraya gönderemeyeceğimize göre, o ülkedeki millî kuvvetlerin, hükümetlerin, meşru hükümetlerin bu örgütlerle mücadele etmesine destek olmak gerekir diye ben düşünüyorum.

Suriye konusu ayrı bir konu Sayın Milletvekilim. Siz de söylediniz, ayrı bir konu.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Tabii, tabii, Suriye'yi ben sadece örnek olarak verdim.

BAŞKAN – O yüzden, ben bu şekilde cevaplandırmış olayım uygun görürseniz Sayın Milletvekilim.

Şimdi, efendim, Erkan Bey vardı söz almak isteyen.

Buyurun Erkan Bey.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Ben aslında aldım cevaplarımı kısmen ama, hemen özetlemek isterim, yanlışsa düzeltin lütfen.

Türkiye açısından olaya bakmamız gerekiyor.

BAŞKAN – Doğru.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Bu ülkelerin bizden ekonomik olarak, sosyal olarak altta olmalarından dolayı ithalat değil ihracat amaçlı Türkiye'den...

İnsan haklarıyla ilgili olaya baktığımız zaman da, bu ülkelerin, aynen, dünyanın en büyük insan hakları savunucularının o ülkelere silah sattıklarını biliyoruz. Savunma sanayisini oraya göndereceği bütün bu sistemlerin sadece silah olarak adlandırılmayacağını işte telsizin, çelik yeleğin, otomobilin, radar sistemlerinin de bu sistemin içinde olduğunu alırsak ve ülkemizde şu anda dünyanın en büyük insan hakları savunucularının verdiği silahlarla bizim askerlerimize atış edildiğini düşünürsek sanıyorum çok fazla derine gitmeye gerek yok Sayın Vekilim.

Çok daha başka bir şey var: Biz kalkınmak istiyorsak önce satacağız, satmak için üreteceğiz. Üretmemiz için daha çok satmamız lazım. Bu bir ikilem aslında. Onun için bence daha fazla da konuşmaya gerek yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

BİROL ERTEM (Hatay) – İzniniz olursa ben Dışişleri yetkilisine bir soru sormak isterim.

BAŞKAN – Buyurun tabii.

BİROL ERTEM (Hatay) – Somali'yle resmî askerî anlaşma yapan bizim dışımızda, Afrika ülkesi dışında herhangi bir ülke var mıdır acaba? Bilgi amacıyla soruyorum bunu. Ben ulaşamadım.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Askerî anlamda bir anlaşma imzalanıp imzalanmadığı konusunda şu anda elimde net bir bilgi yok. Ancak, bu “Somali için yeni düzen” bağlamında Arap ülkeleriyle, Körfez ülkeleriyle bildiğimiz kadarıyla ikili anlamda anlaşmaları imzalıyorlar, askerî teçhizat sağlanması, işte askerî eğitim sağlanması konularında destek alıyorlar. Ayrıca ikili bazda Avrupa Birliği ülkelerinden de askerî eğitim aldıklarını biliyoruz.

Ben iki hafta önce Mogadişu' daydım. İki hafta önce yaptığımız ziyaret sırasında Somali askerinin aynı üniformayı giymediğini gördüm, çünkü her ülke eline farklı bir telsiz, farklı bir bot, farklı bir üniforma vermiş. Dolayısıyla, hepsi aynı şeyi giymiyorlar. Demek ki bütün ülkelerden bu bağlamda yardım aldıkları anlaşılıyor. Bunu aşmaya çalışıyorlar; yani tek, bütün aynı komuta zinciri altında hareket eden bir askerî yapı oluşturmaya çalışıyorlar. Biz de buna destek olmaya çalışıyoruz Türkiye olarak.

BİROL ERTEM (Hatay) – Yani anladığım kadarıyla bir yardım var ama bunlar resmî değil herhâlde gayriresmî, yani anlaşmalar neticesinde bir...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Gayriresmî değil. Mesela bizim askerî çerçeve anlaşmamız var, bu bağlamda askerî eğitim faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Orada bir askerî tesisimiz kuruluyor, Türkiye için bir ilk, askerî eğitim tesisi. Somali'yle birlikte, Somali askerini eğiteceğiz, Somali askerleriyle birlikte eğiteceğiz. Bu askerî eğitim tesisi aynı zamanda bütün Afrika için de askerî eğitim anlamında önemli bir üs oluşturacak.

BİROL ERTEM (Hatay) – Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Rica ederim.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Daire Başkanımız, aslında, Sayın Millîyetkilimin sorduğu soru için bir çalışma yapıp bize daha sonra iletirseniz çok iyi olur. Yani “Hangi ülkeler Somali'yle anlaşma yapıyor? Hangi ülkeler yardım ediyor?” bu konuda Dışişleri Bakanlığından

bir not, bir bilgi alabilirsek, Sayın Millîyetkilimize iletirseniz çok mutlu... Biz de isteriz, bilmek isteriz.

Teşekkür ediyorum.

Efendim, Somali konusunda söz almak isteyen başka arkadaşımız var mı? Galiba yok.

Tasarının tümü üzerindeki –yani Somali üzerindeki- görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddeleri üzerinde ayrıca görüşme yapılmayıp tümü üzerindeki görüşmeler üzerinden esas komisyona görüş bildirilmesi kabul edilmişti. Yapılan görüşmeler çerçevesinde esas komisyona olumlu görüş bildirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308)*

BAŞKAN – Şimdi, gündemimizin 3'üncü sırasında, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı var, (1/308) no.lu Kanun Tasarısı.

Tasarının tümünü görüşlerinize açıyorum.

Yine, tasarı hakkında bilgi vermek üzere Hükûmet Temsilcisi olarak Albay Murat Yaman...

Buyurun Sayın Yaman.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Türkiye'nin uluslararası askerî yönünün geliştirilmesi ve askerî ilişkilerin hukuki altyapısının oluşturulması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması 11 Mart 2015 tarihinde Ankara'da Millî Savunma Bakanımız Sayın İsmet Yılmaz ile Ruanda Cumhuriyeti Savunma Bakanı tarafından imzalanmıştır. Anlaşma, başlığından da anlaşılacağı üzere bir çerçeve anlaşmasıdır.

Anlaşmayla egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı üzerine ulusal mevzuat ile uluslararası kurallar kapsamı dâhilinde ikili askerî ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması, taraflar arasında askerî ve savunma iş birliği sağlanması, aynı zamanda bu alanlardaki iş birliği uygulamasının ayrıntılarının müteakiben akdedilecek tamamlayıcı ve uygulama alanları anlaşmalarıyla belirlenmesi arzulanmaktadır.

Bu anlaşma kapsamında askerî eğitim ve öğretim, askerî kurumlar arasında iş birliği ve temas ziyaretleri, tatbikat ve eğitimlere katılımın sağlanması, savunma sanayisi, silahlı kuvvetler arasında askerî iş birliği, silahlı kuvvetlerin organizasyon yapısı, personel yönetimi, askerî istihbarat, lojistik ve lojistik sistemler, askerî tıp ve sağlık hizmetleri, muhabere, elektronik ve bilgi sistemleri, barışı koruma, insani yardım, korsanlıkla mücadele operasyonları gibi savaş haricindeki harekâtlarda askerî hukuk sistemleri konusunda bilgi alışverişinin yapılması öngörülmüştür. Ayrıca haritacılık, hidrografi, mesleki gelişim amaçlı personel mübadelesi, askerî, bilimsel ve teknolojik araştırmalar, sosyal, sportif ve kültürel etkinlikler alanlarında da iş birliğinin tesis edilerek geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bugüne kadar 72 ülkeyle böyle bir anlaşma imzaladık. Bu ülkelerden 21'i de Afrika ülkesidir Sayın Başkanım. Somut örnekle size bu anlaşmayı ifade edecek olursak, harp okullarımızda, askerî liselerimizde okuyan yabancı askerî öğrenciler var. Onların buralarda okuyabilmesi için böyle bir anlaşmaya ihtiyaç var ki bu anlaşma çerçevesinde gelip bizim eğitim kurumlarımızda eğitim görebilsinler. Aynı şekilde, ortak tatbikat, ortak askerî, tıbbi alanda bilimsel iş birliği yapılabilmesi için karşılıklı ziyaretler açısından hukuki bir altyapıya ihtiyaç var. Bu anlaşma bunun da hukuki altyapısının zeminini oluşturmaktadır. Takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerinde söz almak isteyen Komisyon üyemiz var mı?

Buyurun efendim.

BİROL ERTEM (Hatay) – Başkanım, ben yine, Somali'deki gibi Ruanda'da da daha ciddi bazı sıkıntılar olduğunu düşünüyorum. Yine, İnsan Hakları Örgütünden aldığım birkaç bilgiyi sizlerle de paylaşmak isterim.

1994 yılında son yüzyılın en kötü soykırımının gerçekleştiği bu ülkede hükümetin fikir özgürlüğü konusundaki kısıtlamaları, yine, İnsan Hakları Örgütü tarafından rapor edilmektedir. Politik çalışmalara izin verilmemektedir ve sivil toplum örgütleri ile basın baskı altındadır. Yurt içi ve yurt dışı muhalefet baskı altındadır, saldırıya uğramaktadır ve tehdit edilmektedir. Çok sayıda yurttaş yasal olmayan şekilde polis ve asker tarafından tutuklanmıştır. Resmî toplama kampları bulunmaktadır. Çok sayıda yurttaş işkenceye uğramıştır. 2014 yılında düzinelerce sayıda insan tutuklu iken kaybolmuştur.

Şimdi, burada beni ilgilendiren en önemli kısmı, okuduğum metin içerisinde, son yüzyılın en büyük soykırımının gerçekleştiği bir ülke. Şimdi, biz de son zamanlarda Rusya'yla ilgili yaşadığımız sıkıntılardan sonra 20'nci yüzyılın en büyük soykırımını yapmakla suçlanıyoruz uzun yıllardan beri; Ermeni soykırımı. Rusya da, biliyorsunuz, bu konuda görüş belirtmeye başladı, işte, "Ermeni soykırımını tekrar gündeme getireceğim." diye. Biz, tabii, ülkelerle anlaşma yapıp para kazanacağımızı düşünürken dünyanın en büyük soykırımının gerçekleştiği bir ülkeyle askerî iş birliği anlaşması yaparak hem prestij kaybına uğrayıp hem de bu soykırım iddialarıyla kazandığımız paranın çok büyük bir kısmını ödemek zorunda kalmış olmalıyım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, önce, örneklendirmeniz, doğrusu, hani Ermeni soykırımı konusu çok iyi bir örnek değil.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Rus arşivlerinde, efendim, aksini iddia eden bir sürü...

BAŞKAN – İyi bir örnek değil Sayın Milletvekili.

BİROL ERTEM (Hatay) – Yani, bu tabii ki doğru değil, şey yapmıyorum.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Onların söylemleriyle sanki bir doğruluğu...

BAŞKAN – Yani biz...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Kurumsal olarak biz... Rus arşivleri şu anda açılmıyor. Yani her söylenenin de arkasına düşüp bunu şey yapmamak lazım. Allah'a şükür o konuda biz gerekli savunmamızı yaptık. Yani tarihçi hocalarımdan, haddimi aşıyorsam, özür dilerim. Ben referans göstererek söylüyorum. Yani bu konuda uzman kurum başta olmak üzere değerli akademisyen arkadaşlarımız diyorlar ki: "Bu konuda en son sözü olan Ruslardır çünkü Rus arşivleri bizim tezimizi en çok destekleyen arşivlerdir." Dolayısıyla açmıyorlar. Buna Perinçek'in oğlunun yaptığı araştırmalar da dâhil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben de onu diyecektim. Sayın Başkan, Ermeni soykırımı konusunda en son İsviçre Mahkemesinde Doğu Perinçek'in açıp kazandığı bir dava da var, hepinizin malumu, Mehmet Perinçek'in - oğlunun- yaptığı ciddi araştırmalar var. Çok katılıyorum Sayın Hocama. O bakımdan Ermeni soykırımı konusunda giderek daha da haklı olduğumuz anlaşılacaktır diye düşünüyorum.

Ancak, Ruanda konusunda, Somali konusunda olduğu gibi ben yine de tali komisyon olduğumuz için "evet" oyu kullandım, buna da kullanacağım ama zamanlamayı çok doğru bulmuyorum. Yani Somali'yle ya da Ruanda'yla...

Şimdi, Ruanda'da da aynı şekilde, az önce Birol Bey'in bahsettiği son yüzyılın en büyük soykırımlarından biri yaşanmış. Şu anda da çok ciddi bir otoriter rejim söz konusu, muhalefet üzerinde çok ciddi baskılar söz konusu. Basın özgürlüğünü bırakın, basından bile söz etmek mümkün değil. Bütün raporlar o doğrultuda. Tabii, toplantıya geleceğimiz için dün biraz ben de baktım, inanıyorum ki AKP'li dostlarımız da ilgilenip bakmışlardır Somali konusunda olsun, şeyde olsun. Yani şimdi, bölgenin ve dünyanın özellikle bu petrol coğrafyasında ve Afrika Boynuzu'nda -Afrika Boynuzu'nun önemi de tabii ki Basra petrollerinin dünyaya açılım yolu üzerinde olmasından kaynaklanıyor, son derece önemli bir coğrafya- bu coğrafyadaki en sorunlu ve demokrasisi en zayıf ülkelerle bu biçimde, onların -nasıl diyelim- tartışmaya çok açık meşru hükümetlerini güçlendirir biçimde ilişki kurmak acaba zamanlama açısından ne kadar doğru? Bunun, tabii ki, herhâlde takdiri daha çok Dışişleri Bakanlığındadır asıl sorumlu onlar olduğuna göre ama yani Dışişleri Bakanlığının da, Hükümetin de bu konuda çok kısa sürede -hani 360 derece demeyelim biz de ama- 180 derece değişen tutumları olduğu yakın tarihte çok yaşanmış şeyler. Hani, gene Suriye'ye dönersek "kardeşim Esad" bir anda "düşmanım Esad" oluverdi. O bakımdan bütün bunlara ihtiyatla yaklaşmak gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bu konuda, Ruanda konusunda Dışişlerinden bir açıklama alabilir miyiz son politik durumla ilgili?

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Şimdi, Şöyle Sayın Başkanım: Elimde -istatistiklerden söz ediyoruz madem- istatistiki bazı bilgiler var. 94 yılında yaŐanan, tabii ki dünyanın gözü önünde yaŐanan bu soykırım Ruanda'ya maalesef bir leke gibi yapıŐtı fakat istatistikler farklı Şeyler söylüyor, özellikle ekonomik istatistikler.

Ruanda, Dünya Ekonomik Forumu'nun 2014-2015 küresel rekabet endeksine göre ulusal güvenlik güçlerine en fazla güven duyulan ülkeler sıralamasında Afrika'da 1'inci, dünyada da 21'inci sırada. En güvenli ülke ve en az suç ile Őiddet olayının görüldüğü ülkeler sıralamasında, yine bu Őiddet sarmalının içinde olan Afrika'da 1'inci sırada, dünyada ise 6'ncı sırada yer alıyor. Dünya Bankasının yayınladığı "Doing Business" iş yapma baŐlıklı ve 183 ülkenin değerlendirildiği raporda ise yine Ruanda, iş yapma kolaylığı sıralamasında dünya genelinde 32'nci sırada yer alıyor, dünyada en çok gelişme kaydeden 2'nci ülke, Afrika'da ise en kolay yatırım yapılabilecek ülke olarak sıralanıyor. Dolayısıyla, ülkenin değişen bir dinamiği var. Bu dinamiği de iliŐkilerimizi, siyasi iliŐkilerimizi geliŐtirirken dikkate alıyoruz.

BAŐKAN – Őunu sorabilir miyim: 94 yılındaki olayları gerčekleŐtiren Hükümet ile bugünkü Hükümet arasında politik olarak arada bir Őey var mı; yani devamı mı, yoksa baŐka bir Hükümet mi göreve geldi?

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Böyle bir Şey, yani bir bağları yok. Tabii ki, bir Şey var.

BAŞKAN – Yeni bir siyasi kadro mu var?

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Afrika genelinde zaten hani tek adam politikası uygulanıyor. Bütün Afrika'da bu geleneksel olarak böyle. Şimdi görev yapan Cumhurbaşkanı 2010 yılı Ağustos ayında Cumhurbaşkanlığı seğimlerinde yüzde 93 oy alarak Cumhurbaşkanı seğildi.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Çok alıŐık olduğumuz bir yüzde!

DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŐKANI EMEL TEKİN – Fakat 2014 yılında eski Hükümet, bu soykırımı gerčekleŐtiren eski Hükümetin BaŐbakan Yardımcısı ve Gençlik eski Bakanı biliyorsunuz Ruanda Soykırım Mahkemesi tarafından ömür boyu hapse mahküm edildi ve bu karar onandı. Bu konuda da Ruanda Hükümeti tarafından bir açıklama da yapıldı. Dolayısıyla bu bunun devamıymıŐ gibi bakmıyoruz.

BAŞKAN – Yani 94'deki siyasi kadroyla bugünkü siyasi kadro farklı.

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI SOMALİ'DEN SORUMLU DAİRE BAŞKANI EMEL TEKİN – Farklı, evet. Bir deđiŐim söz konusu, bu deđiŐimi göz önünde bulunduruyoruz.

BAŞKAN – Siyasi kadrolar değişiyor, politikalar değişiyor. Ruanda'da da bir felaket... Gerçekten ben o günleri iyi hatırlıyorum, hakikaten ciddi bir felaket, bir acıdır. Bugünkü siyasi kadro farklı, o günküler, bunu yapanlar hapse mahküm olmuşlar. Sanıyorum, bugün daha hani dünyanın kabul ettiği veya işte, güvenlik bakımından da, yatırım bakımından da uygun bir ülke konumuna gel miŐ gözüküyor.

Başka söz almak isteyen var mı Ruanda'yla ilgili? Yoksa oylamaya geçeceğiz.

Evet, değerli üyeler, tasarının maddeleri üzerinde ayrıca görüşme yapılmayıp tümü üzerindeki görüşmeler üzerinden esas komisyona görüş bildirilmesi kabul edilmişti.

Yapılan görüşmeler çerçevesinde esas komisyona olumlu görüş bildirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İŞbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/315)

BAŞKAN – Şimdi, gündemimizin son maddesi, son sırasında, 4'üncü sırasında bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İŞbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'na (1/315) geçiyoruz.

Tasarının tümünü görüşlerinize açıyorum.

Tasarı hakkında bilgi vermek üzere Hükümet temsilcisi Albay Murat Yaman.

Buyurun Albayım.

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRE BAŞKANI HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasındaki Savunma Sanayi İŞbirliği Anlaşması Millî Savunma Bakanlığı adına Millî Savunma Bakanlığı MüsteŐarı Korgeneral Sezaî Bostancı ve Romanya Hükümeti adına Ekonomi, Ticaret ve Turizm Bakanlığı MüsteŐarı tarafından 7 Mayıs 2015 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır. İlk 2 anlaşma çerçevesinde savunma sanayi iş birliği alanlarında bir çerçeve anlaşması niteliğindedir.

Dolayısıyla, Romanya'yla da 1992 yılında imzalanmıŐ olan Askerî Eğitim ve Bilimsel Eğitim İŞbirliği Anlaşmamız da mevcuttur. Romanya Silahlı Kuvvetlerinin NATO'ya adapte olması sürecinde onların gerek Silahlı Kuvvetlerinin eğitimi anlamında gerekse teknik altyapısı anlamında NATO'ya adapte süreci yaŐayan Romanya Silahlı Kuvvetlerinin desteklenmesi anlamında bu anlaşmayı biz Bakanlık olarak önemsiyoruz ve takdirlerinize arz ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerinde söz almak isteyen Komisyon üyemiz var mı efendim?

Romanya, tabii, NATO üyesi bir ülke, Batılı bir ülke; herhâlde...

Efendim, tasarının maddeleri üzerinde ayrıca görüşme yapılmayıp tümü üzerindeki görüşmeler üzerinden esas komisyona görüş bildirilmesi kabul edilmişti.

Yapılan görüşmeler çerçevesinde esas komisyona olumlu görüş bildirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Komisyonunun değerli üyeleri, bakanlıklarımızın değerli temsilcileri; 4 tasarı üzerinde tali komisyon olarak görüşmelerimizi tamamladık.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkanım, bir şey arz edebilir miyiz?

BAŞKAN – Buyurun efendim.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Bir sonraki toplantıya belki bir gündem oluşturma adına bir temenni de bulunabilir miyiz? Yani bu toplantıları dilek ve temenniyle bitirmek daha yerinde olur diye düşünüyorum. Haddimi aşırıysam özür diliyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Buyurun efendim.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, Dışişleri ve Millî Savunma Bakanlığı yetkilileri tarafından gelecek toplantıda Rusya, Suriye ve Irak'la olan ilişkilerimiz konusunda bilgi verilmesini temenni ettiğine ilişkin açıklaması

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Şimdi, efendim, bugün tabii -çok değerli Bozkurt ve diğer arkadaşlar, Hüseyin Bey özellikle bazı...- gündemimizde 3 Afrika ve bir de işte, yeni bir Doğu Avrupa ülkesini ihtiva eden bir gündemimiz vardı. Dolayısıyla biz fazla dışarıya taşıramadık ama önümüzdeki toplantımız için belki, hazır burada hem Dışişleri Bakanlığının hem Millî Savunma Bakanlığının yetkilileri de burada iken... Biz çünkü bir taraftan da bilgilenmek istiyoruz; öyleydi yola çıkarken Komisyon olarak. Zaman zaman bilgi teatisinde de bulunacağız ki fikir oluşturabilelim.

Şimdi, ben gerçekten hem Millî Savunma Komisyonu adına hem de millî iradenin en üst seviyede temsil edildiği Meclisin birer üyesi olarak hepimizin doğal hakkı diye düşünüyorum. Özellikle Dışişleri ve Millî Savunmanın bugünlerde Rusya krizinden sonra ortaya çıkan bazı şeylere açıklık getirmeleri açısından bizim Komisyona tabii ki kanun ve tüzüklerin müsaade ettiği ölçülerde bilgi verilmesi konusunda bir iki şeyi gündeme getirmek istiyorum.

Şimdi, malumunuz Suriye'yle gergin ilişkiler... Özellikle şu son birkaç günde, Musul'daki bir Türk askerî varlığının Putin tarafından dünya gündemine taşındığını yaşıyoruz. Türkiye gündemi bundan bihaber durumdaydı, haberdar değildi. Özellikle Başka bölgesinde yerleşik bir birliğimiz, bir askerî varlığımız var.

Şimdi, tepkilere ve eleştirilere baktığımız zaman hakikaten bazı çıkarımlarda bulunuyoruz ama doğru mu değil mi onu da kestiremiyoruz. O anlamda bize reel bir bilgi akışı olursa çok mutlu oluruz. Yani Başka'da ne oluyor? Efendim, 21 Kasım 2014'de Sayın Davutoğlu'nun Erbil'deki bir peşmerge silahlı gücüne eğitim veren birliğimizi ziyaret etmesi o günden bugüne kadar bir tartışmaya neden oldu. Bugün de Başka'da, Barzani'nin tepkilerinden hareketle bakıyoruz ki "Efendim, hayır, orada öyle bir birlik yok." Irak Merkezî Hükûmetinin itirazının aksine, burada işgalci gibi gösterilmeye çalışılan bir Türk askerî varlığı ama bunu sahiplenen bir Barzani ya da bir peşmerge gücü var. Hatta sanıyorum bugün yarın Barzani Türkiye'ye geliyor; öyle bir öngörü, öyle bir haber duyduk.

Şimdi, nedir bu? Burada, Başka'da ne oluyor? Oradaki varlığımız gerçekten teyit edilmiş mi? Varlığımız var ise, bu askerî varlığımız dün Ayn El Arap'a koridor açıp Suriye'ye efendim, peşmerge birliklerinin emniyetini sağlayıcı bir jest mi yapıyor -Bu jesti tırnak içinde kullanıyorum; ben yakıştıramıyorum çünkü Türkiye Silahlı Kuvvetlerine- yoksa gerçekten orada yine peşmergeyi yetiştirme, peşmergenin kuzeydeki... Efendim bizim onlarla birtakım ticari ilişkilerimiz var bunları emniyet içerisine alıp da bizim askerî gücümüz onların askerî gücüne katkıda bulunmak için mi varlar? Barzani'nin tepkilerinden böyle anlıyoruz. Yok, hayır, bu, bizim millî savunmamızın çok önemli bir stratejik parçası olarak bizim varlığımız oradadır. Bu anlamda hem Dışişleri yetkililerinden hem Millî Savunma Bakanlığı yetkililerinden bize aydınlatıcı bir şeyler olursa bir sonraki toplantımızda mutlu oluruz. En azından biz de bizden soranlara doğru bir bilgi aktarımı sağlamış oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Efendim, dilek ve temennilerde söz almak isteyen başka üyemiz var mı?

Toplantımızı burada bitiriyoruz.

Evet, teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.20

